

4. Дохолян С.В. Повышение конкурентоспособности экономики региона на основе новых подходов к формированию отраслевой структуры промышленности / С. В. Дохолян // Российское предпринимательство. – 2008. – № 8-2. – С. 130-134.

5. Матвеева М.А. Механизмы управления инновационной деятельностью в экономических системах [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/mechanizmy-upravleniya-innovatsionnoy-deyatelnostyu-v-ekonomicheskikh-sistemah>.

6. Новиков В.С. Инновации в туризме: учеб. пособие для студ. высш.учеб. заведений / В.С. Новиков. – М.: Издательский центр ИЦ "Академия", 2007. – 208 с. – Режим доступа: <http://infotour.in.ua/novikov.htm>.

7. Сурков С.Г. Совершенствование механизма управления инновационной деятельностью как фактор развития международного туризма в регионе: автореф. дис. канд. эконом. наук : спец. 08.00.05 “Экономика и управление народным хозяйством” / Сурков Сергей Геннадьевич. – Сочи, 2001. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/sovershenstvovanie-mekhanizma-upravleniya-innovatsionnoi-deyatelnostyu-kak-faktor-razvitiya->.

*Гедін Максим Сергійович, кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії України,
Київський національний лінгвістичний університет*

ПОТЕНЦІАЛ КИЄВА ЯК ТУРИСТИЧНОГО ЦЕНТРУ СВІТОВОГО ЗНАЧЕННЯ

В сучасних умовах ринкових перетворень, значна кількість проблем з якими стикаються українські туристичні та готельні підприємства різних регіонів нашої країни, викликана відставанням від високорозвинених країн у сфері застосування процесу ефективного управління. Об’єктивною причиною цього є запізніле входження економіки нашої країни в ринкову систему. Внаслідок цього, існують деякі відставання туристичних та готельних підприємств стосовно запровадження у практичну діяльність різноманітних напрямків управлінської науки, зокрема територіальний маркетинг. Одним з найважливіших його аспектів є просування території. Він сприяє підвищенню привабливості туристичної території для певних груп цільових аудиторій – туристів, клієнтів, інвесторів, трудових ресурсів, що в кінцевому випадку дозволяє сформуванню основи для розвитку туризму в місті і країні в цілому. Результати досліджень науковців і спеціалістів сьогодні дають можливість стверджувати про скорочення розриву між науковими і практичними підходами застосування положень територіального маркетингу. Але, якщо туристичні підприємства все частіше застосовують окремі положення маркетингу на практиці, то його науково-методологічні підходи стосовно окремих місць і територій в нашій країні ще тільки формуються.

Результати останніх досліджень і публікацій свідчать, що в науковій та практичній літературі, є досить значні розбіжності, що стосується сфери туризму. Так, немає єдиного підходу до визначення сутності туристичної території, тому є розбіжності в обґрунтуванні її функцій, складових елементів, визначенні стратегічних напрямів розвитку і призначення в сучасній економічній системі.

Слід зазначити, що у XXI столітті туристична індустрія охоплює близько 10 % виробленого у світі продукту та приблизно 30 % світової торгівлі послугами. Щорічні прибутки від світового туризму сягають 400-600 млрд. дол., або близько 12 % світового валового продажу. У понад 60 країнах світу туризм нині є основним джерелом надходжень до національних бюджетів, ще у 70 – однією з трьох основних доходних статей [7, с. 12].

Наведені показники глобального росту індустрії туризму мимоволі спонукають замислитися над тим, яке місце у XXI столітті посяде Україна та її столиця місто Київ, зокрема, на світовому ринку туристичних послуг.

За даними опитувань, 67% жителів Києва вважають місто комфортним для туристів. Найважливішими перевагами Києва як туристичного міста визначили привабливу архітектуру, історичні пам'ятки (65%) і багатство української кухні (58%). Також відзначили широкий вибір музеїв, театрів (44%), велику кількість парків (42%), привабливий зовнішній вигляд міста (37%), привітних людей (35%), розвинену мережу закладів харчування (33%), чверть відзначили серед переваг столиці - сучасність міста.

Найважливішими недоліками туристичного Києва відзначили недостатній рівень знань іноземної мови мешканцями міста (33%), небезпеку міста (32%) і високі ціни (31%), а також незручну транспортну інфраструктуру (26%). Крім того, майже кожен п'ятий вважає, що Київ недостатньо сучасне місто, має малопривабливий вигляд, а інформація про туристичні переваги малодоступна.

Слід зазначити, що стратегічна мета розвитку сфери туризму полягає у створенні конкурентоспроможного на внутрішньому та світовому ринках туристичного продукту, здатного задовольнити потреби населення, у розширенні внутрішнього туризму та постійному зростанні обсягів в'їзного туризму, забезпеченні на цій основі комплексного розвитку рекреаційних територій з урахуванням соціально-економічних інтересів населення, збереженні та відновленні природного середовища та історико-культурної спадщини, завдань щодо наповнення державного і місцевих бюджетів[5, с. 12]. За результатами досліджень протягом останніх років є позитивна динаміка розвитку сфери туризму як в Україні так і м. Києві зокрема. Стабільне зростання чисельності туристів та обсягів наданих ними послуг, комплексний підхід до розвитку сфери туризму, в. т. ч. готельного господарства та курортів на місцевому рівні сприяли створенню позитивного іміджу українського продукту. Незважаючи на негативні явища в економіці, порівняно з 2008 р. суб'єкти туристичної діяльності демонструють сталу тенденцію до зростання.

Найбільшу частку з них складають туристи, що виїздили за межі України (3844,336 тис. осіб) [5, с. 14-15].

Туристична привабливість Києва безумовно визначається історико-культурною спадщиною міста. Як відомо, Київ – одне з найдавніших європейських міст, адже був заснований у 482 році. Завдяки вдалому географічному розташуванню Київ перетворився на політичний центр східних слов'ян. На різних етапах розвитку, Київ був столицею Русі, Київського князівства, Великого князівства Руського, Української Держави тощо. Також свого часу Київ був адміністративним центром литовсько-польського воєводства, козацького полку, російської губернії, німецької генеральної округи тощо [3, с. 15].

Зараз Київ являє собою адміністративний, транспортний, економічний, науковий і культурний центр України, зосереджує значний туристичний потенціал і володіє всіма необхідними ресурсами для розвитку ділового, культурно-пізнавального, релігійного туризму, а також туризму за інтересами (відвідання театрів, музеїв, фестивалів мистецтв, виставок, спортивних заходів) [3, с. 112].

Київ розташований на обох берегах Дніпра в його середній течії, нижче впадіння в нього лівої притоки – Десни. Дніпро утворює численні протоки (Русанівська), затоки (Матвіївська, Старик), заплавні озера (Радунка, Тельбин). Уздовж його берегів простягаються піщані пляжі (найкращі з них - на Трухановому острові). Через територію Києва протікають Либідь, Сирець, Горенка, Нивка та інші річки [3, с. 11]. Дніпро поділяє місто на правобережну і лівобережну частини, площа яких становить відповідно 507 і 313 кв. км.

Київ займає територію 836 кв. км, з яких під забудову використано лише 350 кв. км, або 42,3%. Решта зайнята водоймищами, а також, зеленими масивами і насадженнями. Довжина Києва вздовж берега – 20 км [7, с. 4].

Рельєф Києва сформувався на межі Придніпровської височини, а також Поліської та Придніпровської низовин. Київ розташований на межі двох ландшафтних зон – лісової і лісостепової, більша частина міста лежить на високому (до 196 метрів над рівнем моря) правому березі Дніпра – Київському плато, яке складається з Печерських пагорбів, гір Щекавиці, Хоревиці, Батієвої гори та інші. Найвищі точки Києва – дніпровські схили на Печерську і Батієва гора. Менша частина лежить на низинному лівому березі Дніпра. Житлові квартали міста оточує суцільне кільце лісових масивів [7, с. 5-6].

Зелена зона столиці це ліси, 127 парків, 500 скверів, 78 бульварів становлять більш ніж половину площі Києва з майже 80000 гектарів. На кожного киянина припадає по 20 кв. м зелених насаджень (за міжнародними нормами, цей показник має бути не меншим за 20 м²). Питаннями екології Києва займається Державне Управління охорони навколишнього природного середовища у м. Києві [7, с. 8]. Поряд з Осло та Віднем Київ входить до числа найзеленіших столиць Європи. Місто виростало серед лісів і, розростаючись, відвойовувало у них усе нові території. Хоча й досі в межах Києва зберігаються значні масиви лісових насаджень. Разом з тим починаючи з IX століття тут

набуває поширення садівництво. Започаткували його ченці Києво-Печерської Лаври, Видубицького, Кирилівського та інших монастирів. Е. Лясота, який побував у Києві в 1594 році, звернув увагу на те, що сади тут були посаджені «майже біля кожного будинку»[7, с. 14].

Київ багатий на красиві парки, які яскраво вписуються в його архітектурний ансамбль. Перший з відомих культурних парків Києва був закладений у 1631 році Петром Могилою в його митрополичому дворі у Голосієві; перша літописна згадка про нього як про володіння Києво-Печерської Лаври відноситься до 1541 р. В 1957 р. на базі Голосіївського лісового масиву було закладено парк, названий ім'ям М. Рильського. Популярним місцем відпочинку киян є також територія Національного виставкового центру в межах Голосіївського лісопарку[1, с. 46].

В 1741 р. навколо палацу був розбитий Царський парк. Закладена в 1912 році Петровська алея, над якою було перекинуто Чортів міст, поділила парк на два: Царський і Купецький. Сьогодні вони зливаються в суцільний масив Центрального парку на правому березі Дніпра і охоплює цілий ряд парків і скверів: Центральний ботанічний сад НАН України з заповідною зоною Видубицького монастиря, Наводницький парк (поруч з мостом ім. Є. Патона), парк «Володимирська гірка», закладений у сер. ХІХ ст. Нинішній парк Слави був заснований як Аносовський (Комендантський) сквер у 1895 р. В 60-і роки ХІХ ст. був створений університетський сад, відомий нині як парк ім. Тараса Шевченка[7, с. 35].

Ряд парків на лівому березі об'єднано в загальноміський парковий комплекс – Дніпровський парк. Центральною його частиною є Труханів острів, де створено центр дозвілля з ресторанами, кафе, готелями, яхт-клубами, пляжами, місцями, облаштованими для рибалки. Улюбленим місцем відпочинку киян і гостей міста є гідропарк. Ще до війни це було одне з густонаселених передмість – Передмостова, або Микільська слобідка.

На півночі міста, в лісовому масиві Пуща-Водиця площею 30 тис. га, розташована дачно-курортна зона і парк з цією самою назвою. Ще один рекреаційно-оздоровчий центр – лісопаркова зона Конча-Заспа – розміщується на південній околиці Києва[1, с. 48].

В межах міста розташована 41 природно-заповідна територія, до якої, зокрема, належать два ботанічних сади. В 1839 р. був закладений Ботанічний сад ім. акад. О.В. Фоміна як науково-дослідна база університету Св. Володимира. Тут на площі в 22,5 га посаджено близько 10 тисяч видів, форм і сортів рослин, зібраних з усього світу. В оранжерейному комплексі, побудованому в 1849 р., росте близько 3 тисяч видів тропічних і субтропічних рослин. У 1936 р. в районі Видубичів і Звіринець на площі в 200 га був закладений Центральний ботанічний сад НАН України. Сьогодні його колекція налічує майже 13 тис. видів і сортів рослин з усіх континентів земної кулі. Вони сформовані в окремі ботаніко-географічні ділянки: «Крим», «Кавказ», «Степи України», «Карпати» та інші [7, с. 26].

У місті діють два аеропорти («Бориспіль» і «Жуляни»), річковий порт, центральний автовокзал і 7 автостанцій. Широко розгалужена міська автобусна, тролейбусна, трамвайна мережа, що складається з 60 трамвайних і тролейбусних і більше як 100 автобусних маршрутів загальною довжиною понад 1550 км[7, с. 28].

В 1960 році стали до ладу перші п'ять станцій Київського метрополітену, від «Вокзальної» до «Дніпра». Довжина лінії досягала 5 км. Сьогодні столичний метрополітен налічує 52 станцій і простягається на 67 км.

На сьогодні в Києві діють 3 лінії метрополітену :

1. Святошинсько-броварська (Академмістечко-Лісова)
2. Куренівсько-Червоноармійська (Героїв Дніпра-Теремки)
3. Сирецько-печерська (Сирець-Червоний Хутір)

2 перспективні лінії метрополітену:

1. Подільсько-Вигурівська (Кільцева Дорога-вул. Милославська) – будується
2. Лівобережна (вул. Милославська-Осокорки-Південні) – проектується

В Києві близько 100 підприємств готельного типу різного відомчого підпорядкування, які здатні одночасно розмістити близько 13 тис. чол. У готельному господарстві зайнято 7 тис. працівників. Але професійне надання послуг може забезпечити 21 готель. Рівень обслуговування і вартість номерів у них значно відрізняються від ціноутворення на готельні послуги у великих містах Західної і Східної Європи. Насамперед мова йде про невідповідність рівня внутрішньої інфраструктури світовим стандартам. Подальший розвиток готельної галузі перспективний в руслі приватизації, що відкриває можливості для поглиблення економічних зв'язків із зовнішніми фінансовими партнерами в пошуках інвестицій[4, с. 17].

Завершується робота з сертифікації готельних послуг, приведення їх у відповідність із світовими стандартами, ідентифікації рівня і класу готелів. У 2001 р. в Києві з'явився перший п'ятизірковий готель «Прем'єр-палац». В кін. XIX ст. тут було споруджено готель «Палас» на 883 місця. На жаль у 1941 р. ця споруда була зруйнована, а після його відбудови в 1953 р. тут розмістився готель «Україна»[4, с. 18].

В той же час, результати дослідження свідчать, що матеріально-технічний стан готелів м. Києва, за винятком висококласних готелів, не відповідає міжнародним стандартам. Виникає необхідність розроблення правил надання і порядку контролю за якістю готельних послуг у м. Києві. Вартість готельних послуг у Києві висока й постійно зростає, а комфорт та сервіс відстають від міжнародних вимог. Це зумовлено економічними чинниками – як інфляція, підвищення цін на комунальні послуги, тощо.

Київ має всі можливості для розвитку туристичної індустрії, інтеграції у світовий туристичний простір. Це великий туристичний центр країни, в якому зосереджені історико-культурні пам'ятки не лише всеукраїнського, а й світового значення. Київ має потужний природний рекреаційний потенціал для

розвитку рекреаційної діяльності і туризму. Рекреаційні ресурси зосереджені практично на всіх категоріях земель за основним цільовим призначенням. Однак площа земель відповідних категорій недостатня і значно поступається нормативам прийнятих в країнах Європейського Союзу. Потрібно приступити до розроблення проектів землеустрою щодо організації і визначення меж територій рекреаційного призначення.

Список використаних джерел

18. Гринюк Т.А. Рекреаційні системи Київщини (географічний аналіз)//туристичні ресурси України: Збірник наукових статей. – К.: ФПУ, 1996.;
19. Драпушко Р.Г. Туристичний потенціал України: стан, проблеми та перспективи розвитку: Монографія. / Драпушко Р.Г. – К. : Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи, 2007. – 152 с.
20. Київська область//Україна: Путівник. – К.: Смолоскип, 1995.
21. Кифяк В.О. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – 312 с.
22. Старостенко Г.Г. Соціально-географічна та демографічна база рекреаційної діяльності (на прикладі Київської області)//Туристичні ресурси України: Збірник наукових статей. – К.: ФПУ, 1996.
23. Туристичні ресурси України: Збірник наукових статей. – К.: ФПУ, 1996.
24. Шищенко, П. Київ – місто і природа // Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2002. - № 29-30. - С. 2-30.

*Дністрянська Наталія Іванівна, канд. географічних наук, асистент,
Національний університет «Львівська політехніка»*

ТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГУЦУЛЬЩИНИ

Одним з самобутніх етнографічних районів України є Гуцульщина, яка розташована в південно-східній частині Українських Карпат і охоплює в Івано-Франківській області – Верховинський район, частину Косівського та Надвірнянського, територію Яремчанської міськради, в Закарпатській області – Рахівський район, у Чернівецькій – Путильський район та частину Вижницького. Основу економіки цієї гірської місцевості ще відносно недавно становило тваринництво та лісове господарство. Однак ці традиційні галузі в умовах переходу до ринкової економіки опинилися в скрутному становищі, що загалом спричинило низку соціально-економічних негараздів. Ситуація дещо змінилася на краще, коли на початку ХХІ ст. в цьому районі відбулися позитивні зрушення в розвитку туризму та рекреаційного господарства, які забезпечила насамперед розбудова інфраструктури активного гірського спортивно-оздоровчого туризму. Важливо зазначити, що цей вид туристичної діяльності, спираючись на низку природних переваг, почав динамічно